

פרסיזן=לשעבר התגוב פנימה, השוארים שלנו אקדחים

(המשך מעמוד 17)

בהתנגשות עם הסטודנטים, כאשר אחד הי שוטרים קרע את הכרזה שהיתה בידו דוד נאור, בנה של חיכ אסתר רויאל-נאור, ו- סטר לו בשתי ידיו. סיפר נאור: "הגעתי לבניין הספרייה בין הראשונים שבאו מבניין המינהלה. במקום לא היו גדרות ולא שר שרת של שוטרים. פתאום פרצו המון שוטרים, ואחד מהם חטף לי את הכרזה, וה שוטרים התחילו להרכיב בלי כל אזהרה קודמת. אני עצמי, וגם אמי, שמענו את הפקודה להרכיב ולפתח ראשינו, שנא שהיכו אותי נפלו לי המשקפיים. ביקשתי את מספרו של הקצין שחבט בי.

אז נתן לי עוד מכות. הדבר הראשון שעשיתי אחרי שנפגעי היה להתקשר עם עורך-דין, וכשניגשתי לטלפן פגשתי את אמי ליד תא הטלפונים. ביקשתי ממנה לי נסות ולהפסיק את הכאת הסטודנטים. כש הגעתי למגוריי, לקבל פקודה ראשונה, שנא לו אותי האחיות התורניות אם הקצין מרקו ביץ היה בהפגנה. כשעניתי שהוא היה שם, אחת מהן אמרה: "בכל מקום שמרקוביץ נמצא, יש פצועים."

מכות באויר

סטודנט אחת, שהיה עדי-ראיה לכל הי מתרחש, סיפר: "בזמן שהשוטרים הר ביצו לדיד עמדו שלושה סטודנטים על גג אחד הבניינים הנמוכים ליד הספרייה. השוט רים הבחינו בשלושה ולא ביוזבו זמן מיותר על דיבורים. הם תפסו סטודנט אחד, אברון פולאקוב, ברגליו וידי, וזרקו אותו מהגג. כשהיה באויר עוד הרביצו לו עם אלה בראש. החברה הנותרים ברחו משם. כאן, בשלב זה, התחילו הסטודנטים לצעוק לעבר השוטרים. הצעקות והקללות נשמעו היטב בכל רחבי האוניברסיטה. סטר דנטים שלמדו אותה שעה יצאו מהבניינים לראות מה קרה וכשראו איך השוטרים מכים את חבריהם, רצו לכיוון ההפגנה ופתחו גם הם בצעקות. השוטרים, שראו בבניינים מקור סכנה חדש, גייסו קבוצה של 30 שוטרים בערך, ולא נתנו לסטודנטים לעזוב את הי בניינים."

הכטה בסנטר

זמן ההפגנה נתקע למקום סטודנט אחד, שלא ידע כלל שמתקיימת הפגנה. סיפר על כך אחד מחבריו: "זה היה יורם אולשן, בנו של מי שהיה נשיא בית-המשפט העליון. הוא בא במכוני יתו לאוניברסיטה, ונתקל במחסום משטר-תי. השוטר עצר אותו ושאל אותו לאן הוא נוסע. יורם הסביר כי הוא סטודנט למשפטים, והוא נוסע לשמוע הרצאה. השוטר נתן לו להמשיך בדרך. יורם המשיך לנסוע ונתקל במחסום שני. השוטר שהיה במחסום אמר ליורם לצאת ממכוניתו, ואז התחיל להכות אותו. יורם מיהר חזרה הביתה, וסיפר לי אביו על המקרה."

השוטרים המשיכו להכות בפראות. לפתע ניגש סטודנט אחד אליהם, והציג את עצמו כנציג הסתדרות הסטודנטים. הוא לא הספיק להסביר להם מה רצונו, והשוטרים התנפלו עליו. הוא קיבל חבטה חזקה בסנטר ונפל. אז התנפלו עליו שוטרים נוספים, והיכו או-תו בלי רחמים.

פרם משטרתי

סטודנט רמי אדר ראה כיצד חברו תיו ללימודים מקבלות מכות: "ראיתי כיצד סטודנטית אתת מוכה בי גסות, וכיצד היא נופלת ארצה. רציתי לי הרים אותה ולקחת אותה מהמקום. שוטר אחד, שלא היה עליו מיספר זיהוי של הי משטרה, ניגש אלי והיכה אותי באלה. את המכה קיבלתי באף, וכשזותי משם, כשאפי זב דם, הספקתי לקבל ממנו מכה נוספת בי גב. ברחתי משם, כי לא רציתי לקבל מכות נוספות."

סנאית גייסיס, סטודנטית לפילוסופיה, ש היתה אותה שעה במקום ורצתה לעזור לחברתה המוכה, הריגשה גם היא את נתת זרועו של שוטר גברתן. היא קיבלה מכה אחת ויחידה באלה, ונפלה במקום. סנאית לא הבינה מדוע היכו אותה, וכששאלה קצין משטרה צחק לי בפנים. השוטרים זרקו אותה לבריכת המים שברחבת האוני-ברסיטה.

השוטרים, שראו כי מחנה הסטודנטים

חסינות תחום האוניברסיטה, וכי יפוצו הי סטודנטים הנפגעים. הם תבעו גם התנצלות מטעם שרי-המשטרה, ואת השעייתם מתפקיד של אנשי המשטרה האחראים לתקפה הי אלימה עליהם.

מומחיות שוטרי ירושלים

גירסת המשטרה מסר לכתב העולם הזה רב-פקד מיכאל בוכנר, דובר מש-טרת ירושלים.

"קיים רק ויכוח אחד: האם המשטרה הש-משה בכוח סביר לפיזור ההפגנה, או בי יותר מדי כוח. אין כל ויכוח שההפגנה היתה בלתי-חוקית, ושהסטודנטים ניסו להי כנס לבניין הספרייה.

אנחנו קבלנו על עצמנו לשמור על של-י מו ובטחוננו של אדנאור, ותפקידנו היה לי-הבטיח זאת בכל מחיר. אנחנו ידענו שי-הסטודנטים מתכוננים להפגנה, ודאגנו להבי-טיח כוח משטרתי של 150 שוטרים. כשי-השיירה התקרבה לבנינה הראשית ראינו שהכניסה הסומה עלידי סטודנטים.

כרוזים בפרצוף

הרגע בו הושלכו הכרוזים על אדנאור הונצח בתצלום זה. משמאל נראה השגריר הגרמני, רולף פאולס, ובאמצע נראה אדנאור מרים יד, ספק לברכה וספק להגנה על עצמו. מעליו נראה אחד הכרוזים. בשעה שהוצא הולצברג על-ידי אנשי-המשטרה, אל ניידת המשטרה, לא פסק להטיח בפני הנוכחים. "חזירים גרמנים!" קרא לעבר אנשי השגרירות המערב-גרמנית. ואילו לעבר מאיר ויסגל, נשיא מכוני יצמן, קרא: "אל תעז יותר לבוא לכנס יוצאי ברנ'בלון ולהזיל בו דמעות."

גם הכוח המשטרתי. רק פרשי-משטרה בו-דיים נשארו בסביבה, כדי לעקוב אחר הי מתרחש. קהל הסטודנטים מנה אז אלפיים איש, והוא החל להתרכז ברחבה שליד בניין המינהלה. מישלחת של הסתדרות הסטודנטים ביק-שה רשיון מהמשטרה, לערוך הפגנה ליד בניין משרד ראש-הממשלה. הרשיון ניתן כעבור שעותיים, אך כשביקשו הסטודנטים להיפגש עם ראש-הממשלה עצמו, נמסר להם כי אינו נימצא במשרד.

"ההסתדר ולפתור בעיות"

ינתיים החלו להגיע מיברקי זוהדות לסטודנטים הירושלמים. תחומים עליהם: עמיתיהם מן הטכניון ומן האוניברסיטה של תל-אביב.

מאוחר יותר, כשהצליחה מישלחת הסטר-דנטים להיפגש עם ראש-הממשלה, סיפר אשכול על הפגנת-פועלים שנערכה פעם, בעבר הרחוק שלו, כשהיה חבר מועצת-פועלים. "גולדה מאיר הציעה לי אז לקרוא למשטרה, אך אני התנגדתי. אני תמיד חושב שאפשר להסתדר ולפתור בעיות, גם מבלי לערב בעניין את המשטרה."

הסטודנטים תבעו מאשכול כי יחקק חוק

גינים עד הסוף, אלא שמרנו על המצב עד שתאורח גמר את הביקור ועזב.

אין זה נכון שלמשטרה יש קומנדו לפיזור הפגנות. הנכון הוא ששוטרי ירו-שלים מנוסים בהפגנות יותר מכל נפת משטרה אחרת. שמעון מרקוביץ, ראש לש-יכים למחוז הדרום, המשתרע מחדר ועד כוף הגג. במחוז הזה מתרחשות למעשה כל ההפגנות. כל נפה שיש בה הפגנה גדולה, מבקשת תיגבורת, ומכל הנפות הי שייכות למחוז שולחים תיגבורת. אצלנו הי מצב הוא כזה, שמשטרת ירושלים תמיד שולחת את השוטרים מלשכת הסיור, ברא-שוחו של מרקוביץ. כך שבכל הפגנה שמתפתח שוטרי ירושלים מורגשת מומי-חיותם בפיזור ההפגנה. בהפגנות האחר-יות, באחד במאי, אנחנו שלחנו תגבורת לדימונה, וכששם הסתיים העסק, נשלחו אותם השוטרים לאשדוד, והצטיינו בפיזור ההפגנה."

נהלתי בן נהלתי

בנהלל הרחוקה אירעה הפגנה, כי שהגיע אדנאור לביקור קצר בבית-התר-בות המקומי. ההודעה הרשמית של המשטרה מסרה כי היו מפגינים בודדים, שאינם מבני המקום, אך גירסת אחד המשתתפים, דויד בן-עמי, סתרה אותה.

סיפר בן-עמי לכתב העולם הזה: "לא רק שאני בן נהלל, אלא שגם אבי יליד המקום. אני השתתפתי בהפגנה, וכמוני היו עוד נהללים."

"ההפגנה אירעה בשבת, כששיוותי אדני אור הגיעה למושב. כולנו רצנו לבית-התחרות, ובנינו היו גם תלמידי בית-הספר החקלאי המקומי. חלק מן הקהל מחא כפיים, ואילו אנחנו קראנו קריאות בון.

"השוטרים התנפלו עלינו, וקרעו את הכרזה שאחד מבני המקום החזיק בידיו. גיבור המושב, עמוס הורוביץ, הורה לסלק אותנו מן המקום. השוטרים נשמעו לו ו-דחפו אותי לניידת. אחד השוטרים גם היכה אותי וקילל, כאילו שאני איש העולם-התחתון."

יומיים לאחר מכן, ליד מלון שרתון בתל-אביב, חזר המאורע ונישנה פעם נוס-פת. אדנאור הגיע למלון, למסיבת קוקטייל שערכה לכבודו שגרירות ארצו. ושוב המתה הסביבה משוטרים וממפגינים, מכרות ומ-אלות.

מניין בכרה

אזרח אחד, פרסיזן-לשעבר בשם שמחה הולצברג, החליט לעקוף את מישמרות המשטרה ולהדור לתוך המלון. הוא קשר לגופו חבילת כרוזי מתאה, אותם הדפיס קודם לכן ביומנתו ועל חשבונו, וניצל את העובדה שעובדי המלון מכירים אותו מי-ביקוריו הקודמים.

הפרסיזן-לשעבר, שהיום הוא איש עסקים מכובד, לא עורר בכלל את חשדות השוט-רים והעובדים. אפילו רולף פאולס, השגר-יר הגרמני, חשב כי הולצברג הוא אחד המזומנים. הוא לחץ את ידו והזמינו פנימה.

כשהגיע אדנאור למלון, השליך לפתע הולצברג את הכרוזים לעברו. תנועת ידו וקירבתו היתרה הקפיצו כהרף-עין את אנ-שי הבטחון הישראליים והגרמנים, ששלפו מיד אקדוחים.

הולצברג נחטף והובל במהירות לניידת משטרה. "חזירים מלוכלכים!" עוד הספיק לקרוא לעבר האנשים הנכבדים שמילאו את האולם.

סיפר הולצברג לכתב העולם הזה: "השמ-יני במאי הוא יום השנה ה-23 לפיזון הבונקר בגיטו וארשה. בשנה שעברה נסע-תי לארשה, ואמרתי קדיש על הריסות הבונקר. השנה, באותו היום, הייתי עצור במשטרה. היו איתי עוד שבעה עצירים אחרים, מההפגנה ליד שרתון. לכן ביקשתי שוטר שיצטרף אלינו, ואז הוצאתי מכיסי את תמונתו של מפקד המרד בגיטו וארשה, מרדכי אנילביץ, והנחתי אותה על ספסל. כך נוצר מניין: שבעה עצירים, שוטר, תמו-נתו של אנילביץ, ואני.

"ואז אמרתי קדיש."

בין העצירים היתה הסטודנטית רחל אבנרי, אשתו של חיכ אורי אבנרי.